

студентів. Їхні відповіді порівнювалися з відповідями вчителів шкіл, шкіл-інтернатів залежно від віку і стажу роботи.

Тільки 19% опитаних студентів працюють за спеціальністю. На питання: "Чи робите Ви ранкову гімнастику?", позитивно відповіді лише 14%. Окрім занять фізичною культурою в університеті, в спортивних секціях додатково займаються 7 %, але якщо займалися додатково, то мотивацією до занять фізичними вправами тільки 29% назвали укріплення здоров'я. Звідси й не дуже втішні відповіді з даної теми.

Внаслідок недооцінки значення фізичної культури для здоров'я постраждає майбутнє покоління. Вони в повній мірі не розуміють значення фізкультпауз і фізкультхвилинок. Різниця цими формами організації фізичного виховання не бачив ніхто. Але, якщо це необхідно, то 97% згодні їх проводити.

Вже у процесі підрахунку результатів стало зрозуміло, що до анкети необхідно було включити питання про місцевість, в якій навчались опитувані. Від цього питання залежить ставлення і відношення до оздоровчо-фізкультурної роботи в школі. Студенти бояться, що ігри на перервах надмірно збуджують дітей. У цьому випадку можна використовувати ігри на увагу на початку уроку, щоб зосередити дітей. Впродовж уроку, через кожні 8 – 10 хвилин, або й частіше, вчителю необхідно нагадувати дітям тримати рівно спину, піднімати голову.

Для профілактики захворювань зору та постави необхідно часто акцентувати на цьому увагу, наче це написано між рядками в конспекті уроку вчителя. Ні для кого не секрет, скільки захворювань і які неприємності для батьків та для самої дитини "несе в собі" неправильна постава.

Необхідно переконати і навчити студентів проводити фізкультпаузи і фізкультхвилинки, а також вправи і нетрадиційні ігри, які б сподобалися дітям та адаптували їх до повсякденного життя.

ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ ГЛУХИХ ДІТЕЙ ДО АКТИВНОГО ЖИТТЯ

ХРИСТИНА ГУРІНОВИЧ

Львівський державний інститут фізичної культури

Приблизно одна дитина на тисячу народжується глухою. За останніми даними кількість аномальних дітей шкільного віку становило 4,5 % від загальної кількості учнів. Окрім того, від 2 до 3 тисяч дітей втрачають слух в ранньому дитинстві. Вивченням потреб осіб з порушеним слухом займалися дослідники впродовж тривалого часу [3, 4, 6] Тому проблема інтеграції осіб з особливими потребами в активне життя суспільства є дуже актуальною.

У системі освіти є ланка спеціальних закладів, які забезпечують необхідні умови навчання і виховання дітей з вадами і розладами слуху. Навчання цих дітей проводиться за спеціальними програмами і методиками з використанням для корекції дефекту посібників та обладнання [3, 4, 6].

Вчителям у спеціальній школі необхідно враховувати певні моменти при спілкуванні з глухими дітьми. Їм необхідні знання індивідуальних педагогічних та психофізіологічних особливостей учнів; враховувати потрібно також і взаємовідносини педагогів та глухих дітей; правильно оцінювати здібності дитини до навчання та участі у позакласних заходах; правильно обирати прийоми та форми,

спрямовані на підвищення рівня працездатності, активності дитини; необхідно чергувати працю та відпочинок.

Через неможливість утворення у дитини слухових вражень, внутрішній світ її збіднюється, проте найбільшим нещастям є значні перешкоди у використанні мови як засобу пізнання навколишнього світу, розвитку мислення і спілкування з іншими людьми. Дослідженнями встановлено, що глухі діти розуміють мову в середньому на 20 % [8].

Мова глухих дітей є повільнішою: тривалість голосних та приголосних звуків є довшою, частіше використовуються паузи. Висота голосу є високою або, навпаки, занадто низькою. Існують відмінності і у вимові голосних звуків на початку і в кінці слова, у змішуванні дзвінків та глухих звуків. Розуміння мови погіршується при використанні багатоскладних слів, а от речення з простими синтаксичними конструкціями даються таким дітям легше. Фахівцями використовується акустичний аналіз звуків, його порівняння з вимовою у здорових дітей.

Дітям з порушеним слухом важко розуміти значення окремих слів. Це призводить до невірного їх вживання. Зокрема, вони часто неправильно користуються словами, що входять до однієї смислової групи. Діти можуть пропускати склади, перекручувати слова, допускати помилки при вживанні відмінків, суфіксів, префіксів, родових закінчень. Для адекватної вимови необхідно контролювати дію дихальної, фонетичної, резонансної та артикуляційної систем. Недостатній розвиток мови, зменшення об'єму інформації, яка отримується дитиною внаслідок порушеного слуху, впливає на розвиток таких пізнавальних процесів, як мислення, пам'ять, яка є зниженою [3, 8].

Глуха дитина у своїй пізнавальній діяльності і орієнтуванні в оточенні може частково компенсувати цей недолік, використовуючи інші, збережені аналізатори (зір, дотик тощо). Відчуваючи потребу в спілкуванні глухі діти вдаються до міміки та жестів. Але міміко-жестикулярна мова не замінює повністю словесну. Дослідженнями виявлено, що від того, наскільки успішно глухий володіє навичками мовного спілкування з оточуючим співрозмовниками, в значній мірі залежить його адаптація у здоровому суспільстві.

При вихованні глухих дітей необхідно враховувати їх можливу замкнутість, дратівливість, агресивність, невпевненість у собі. Глухота не обмежує можливостей фізичного розвитку, але вимагає використання багатьох спеціальних фізичних вправ, що дозволяє досягти у підсумку кращих результатів.

Велику увагу вчителям та батькам слід звертати на формування у дітей потреби фізичного вдосконалення з урахуванням психофізіологічного стану учнів. Фізичне виховання глухих дітей спрямоване на всебічний розвиток особистості, вирішення оздоровчих, освітніх, виховних та корекційно-компенсаторних завдань [1, 2, 5].

За даними ряду авторів якраз одним із суттєвих факторів нівелювання специфічних особливостей протікання у глухого таких психічних процесів, як сприйняття, мислення і є процес активізації функцій збережених у нього аналізаторів.

Оцінка фізичного розвитку глухих дітей є важливим показником, який обумовлює їх стан здоров'я. В результаті проведених нами досліджень виявлено відставання фізичного розвитку в порівнянні із здоровими однолітками, соматична ослабленість, недостатня рухливість грудної клітини [4]. Діти одного віку, але різних років навчання, мають різний рівень фізичного і рухового розвитку. Вивчення вікової диференціації рухового аналізатору показало, що у здорових дітей руховий аналізатор досягає максимального розвитку до 13-14 років, а у глухих його розвиток

сповільнюється на 2-3 роки. Порушення функції рухового аналізатору пов'язують із зменшенням потоку ефективної імпульсації внаслідок дефекту слуху.

Фізичне виховання у спеціальних школах передбачає систему занять фізичними вправами у формі щоденних фізкультурно-оздоровчих заходів в режимі дня, 2-3х уроків фізичної культури на тиждень, позакласної фізкультурно-масової роботи, загальних шкільних фізкультурно-масових та спортивних заходів.

Таким чином, важливою умовою усунення рухових порушень і недоліків фізичного розвитку глухих є використання адекватних функціональних і рухових можливостей дітей за допомогою засобів, форм і методів фізичного виховання. В корекції рухової сфери глухих дітей особливе місце займають фізичні вправи, гігієнічні та природні фактори. Адже основна фізичного виховання в спеціальній школі – виховати фізично досконалих людей, які підготовлені до суспільно-корисної діяльності, коректувати і компенсувати недоліки у руховій сфері даної категорії школярів. Фізичне виховання глухих дітей повинно носити корекційно-компенсаторну спрямованість і повинно розпочинатися з ясельного віку [1,2].

Враховуюче вище зазначене можна рекомендувати наступні основні методичні положення, які доцільно застосовувати в роботі з глухими дітьми:

- * у процесі навчання глухих використовувати форми вивчення і вдосконалення вправ, які використовують у роботі із здоровими однолітками.

- * у процесі фізичного виховання необхідно прагнути до повного мовного спілкування. Ні в якому разі не можна ігнорувати усну мову при спілкуванні з глухими учнями. Мова викладача повинна бути нормальною, можливо трохи повільнішою, однак з чіткою артикуляцією губ і мімікою обличчя.

- у зв'язку із складностями початкового мовного спілкування з глухими учнями при навчанні їх фізичним вправам мова використовується не в однаковій мірі. Обсяг мовного матеріалу залежить від року навчання, рівня розвитку мови, від характеру фізичної діяльності, від періоду навчання фізичним вправам.

- у процесі навчання глухих дітей фізичним вправам можна використовувати письмове мовлення. Це запис у спеціальних зошитах, словниках, написання текстів на дошці.

- для підвищення якості навчального заняття необхідно ширше використовувати методи наочності зі всіма його різновидами.

Спеціальна освіта буде лише тоді оптимальною, коли школярі не відчуватимуть себе поза громадянським життям. В умовах правильно організованого виховання якомога раніше в сім'ї, потім в дошкільних установах та в школі глуха дитина зможе нормально розвиватися і відчувати себе повноцінним членом суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байкіна Н. Г. Коррекционные основы физического воспитания глухих школьников: Автореф. дис. ... д-ра. пед. наук.- М., 1992.- 28 с
2. Байкіна Н. Г., Сермеев Б. В. Физическое воспитание в школе глухих и слабослышащих. - М.: Советский спорт, 1991.- 64 с
3. Боскис Р. М. Учителю о детях с нарушением слуха.- М.: Просвещение, 1988.- 128с
4. Гурінович Х.С., Трач В. М., Грибовська І. Б. Оцінка фізичного розвитку глухих дітей //Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Міжнар. наук.-практ. конференція.- Київ.- 2002.
5. Програми та методичні рекомендації для допоїжної школи / Укл. Г. В. Презлята, Л. В. Романишин та ін.- К.: Богдана, 2002.- 182 с

6. Рахманов В. М. Медико-социальные аспекты воспитания и обучения детей с нарушением слуха.- Харьков.: Основа, 1990.- 153 с
7. Сермеев Б. В. Фізичній культурі інвалідів - наукову основу // Дефектологія.- 1998.- № 2.- С. 40-41.
8. Katharine G. Butler, PhD Hearing Impairment And Language Disorders Assessment and Intervention.- New York, Syracuse.- 1994.- 231 p

ЗНАЧЕННЯ РАНЬОЇ КОРЕКЦІЇ РУХОВОЇ СФЕРИ ДЛЯ СЛАБОЗОРИХ ПІДЛІТКІВ 11-14 РОКІВ

КСЕНІЯ ЯРИМБАШ

Запорізький державний університет

Актуальність дослідження. Психолого-педагогічна значимість проблеми корекції фізичного розвитку слабозорих підлітків обумовила пильну увагу дефектологів до наукової розробки. Здійснений у цьому напрямку науковий пошук дозволив ведучим представникам дефектологічної науки (Власова Т.А., Каплан А.І., Сермеев Б.В.) зробити вагомий внесок у проблему, показати різну спрямованість, зміст і методи, розкрити і конкретизувати загальні закономірності навчання та їхньому розвитку [1,2,3].

Рішення цієї проблеми припускає організацію спеціального навчання, що враховує особливості рухової діяльності аномальних підлітків і закономірності мобілізації їхніх компенсаторних можливостей в умовах корекційного процесу.

На основі положення про ведучу роль навчання і виховання у формуванні компенсаторних процесів і корекції вторинних відхилень у розвитку підлітків у тифлопедагогіці здійснений ряд досліджень, присвячених організації спеціального навчання і виховання дітей 11-14 років з порушеннями зору [4, 5].

Разом з тим в умовах соціально-економічної ситуації, що змінилася, стало очевидним, що корекція, заявлена як кінцева мета спеціального навчання, виявляється скоріше декларацією, ніж реальністю.

На Україні створилася кризова ситуація, свідченнями якої є:

- соціальне визначення дитини з особливими потребами як дитини з дефектом;
- штучна ізоляція дитини в особливому соціумі;
- твердість і безваріативність форм утворення і функціонування системи спеціальних установ;
- майже повне виключення родини з процесу виховання й становлення дитини з особливими потребами.

Незважаючи на значну кількість фактичних даних, що розкривають окремі питання корекційного і виховного процесів зі слабозорими підлітками, цей матеріал узагальнений недостатньо.

На індивідуальність удосконалення всієї системи навчання, виховання і корекції слабозорих дітей, на базі повного розкриття закономірностей і особливостей їхнього психофізичного розвитку і розробки природничонаукових основ цієї системи, вказувала Т.А. Власова.

Мета роботи – розкрити роль ранньої корекції рухової сфери слабозорих підлітків.

При відсутності чи значному погіршенні зорового сприйняття навколишнього світу в розвитку тих чи інших функцій, виникає ряд вторинних відхилень. При порушенні зору особливо страждає формування рухового аналізатора, утрудняється